

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	4
2. Bygningmæssige forhold mv.	5
2.1. Bygning og gangarealer	5
2.2. Cellerne	6
2.2.1. De indsattes celler	6
2.3. Øvrige rum mv.	9
2.3.1. Toilet- og badeforhold	9
2.3.2. Køkkenfaciliteter	10
2.3.3. Besøgsrum	10
2.3.4. Værksted	12
2.3.5. Fritidsrum	12
2.3.6. Undervisningslokale og bibliotek	12
2.3.7. Gårdtursarealer	13
2.3.8. Vaskefaciliteter	14
2.3.9. Andet	15
2.3.10. Personalerum mv.	16

3. Arbejde, fritid og undervisning	16
3.1. Arbejde.....	16
3.2. Fritid.....	18
3.3. Undervisning.....	18
4. Lægebetjening mv.....	19
5. Belæg.....	20
6. Andre forhold	21
6.1. Forplejning	21
6.2. Mad udefra	22
6.3. De indsatte adgang til køkkenfaciliteter	22
6.4. Købmand.....	22
6.5. Vold mv.	23
6.6. Tv-ordning	24
6.7. Fællesskab.....	25
6.8. Besøg.....	25
6.9. Talsmandsordning	26
6.10. Avishold.....	27
6.11. Samarbejde med de sociale myndigheder.....	27
6.12. Elartikler	28
7. Samtaler med indsatte	28
8. Gennemgang af rapporter.....	28
8.1. Disciplinærsager	29
8.1.1.	29
8.1.2.	30
8.1.3.	33

8.1.4.	34
8.1.5.	37
8.1.6.	38
8.1.7.	39
8.1.7.1.	39
8.1.7.2.	44
8.1.8.	49
8.1.9.	50
8.1.10.	51
8.1.11.	51
8.2. Magtanvendelse	54
8.2.1.	54
8.2.2.	54
8.2.3.	55
8.2.4.	55
8.2.5.	56
8.2.6.	56
8.2.7.	57
9. Opfølgning	57
10. Underretning	57

1. Indledning

Den 1. januar 1997 trådte lov nr. 473 af 12. juni 1996 om Folketingets Ombudsmand i kraft. I bemærkningerne til lovforslagets § 18 er det forudsat at ombudsmanden foretager systematiske inspektioner af fængsler til opfyldelse af en anbefaling fra Den Europæiske Komité vedrørende forebyggelse af tortur og anden umenneskelig behandling eller straf. Samtidig blev retsplejelovens § 779 ophævet, jf. ombudsmandslovens § 31, stk. 2. Det tilsyn som medlemmer af Københavns Borgerrepræsentation og amtsrådene havde ført med varetægtsarrestanters behandling og forholdene i varetægtsfængsler (arresthuse) i henhold til retsplejelovens § 779, ophørte således med virkning fra den 1. januar 1997. Det er herved forudsat at denne tilsynsopgave i fremtiden varetages af ombudsmanden.

Som et led i inspektionsvirksomheden foretog jeg og tre af embedets øvrige medarbejdere den 21. marts 2000 inspektion af Arresthuset i Roskilde. Til stede under inspektionen var bl.a. Politimesteren i Roskilde og arrestforvareren. I forbindelse med inspektionen modtog jeg rapportmateriale til gennemgang, jf. nærmere pkt. 8 nedenfor.

Inspektionen den 21. marts 2000 bestod af samtaler med ledelsen og en medarbejderrepræsentant samt samtale med to indsatte som havde ønsket at tale med Folketingets Ombudsmand, og rundgang i arresthuset. I tilslutning hertil udarbejdede jeg

- et referat af 22. marts 2000 vedrørende samtale med ledelsen og medarbejderrepræsentant og
- et notat af 3. april 2000 om rundgang i arresthuset (de fysiske rammer mv.).

Med brev af 4. april 2000 sendte jeg det nævnte materiale til arresthuset og politimesteren idet jeg bad om at modtage eventuelle bemærkninger eller tilføjelser inden en måned. Jeg modtog herefter et brev af den 13. april 2000 med arresthusets bemærkninger som er indarbejdet i rapporten. Politimesteren er ikke fremkommet med bemærkninger til materialet.

Denne rapport har i en foreløbig udgave været sendt til Arresthuset i Roskilde, Politimesteren i Roskilde og Direktoratet for Kriminalforsorgen til eventuelle bemærkninger om faktiske forhold som den foreløbige rapport måtte give anledning til.

Arresthuset i Roskilde er i brev af 9. oktober 2000 fremkommet med enkelte bemærkninger der er indarbejdet i rapporten.

2. Bygningsmæssige forhold mv.

2.1. Bygning og gangarealer

Arresthuset er en tre-etagers bygning omfattende kælder, stue, første og anden sal. Arresthuset er opført i 1878 i Roskildes midtby.

Der er plads til 25 indsatte fordelt på 21 enkeltceller og to tomandsceller. Arresthuset har gennemgået en række mindre ændringer, herunder i 1997 da der blev gennemført en renovering af ringmuren og gårdtursarealet, og senest i efteråret 1999 hvor der blev installeret en lift til kælderetagen til aflæsning af varer til arresthuset.

Arresthusets kælder rummer baderum, arbejdslokale, de indsattes køkken og vaskerum, kondirum og depot.

Arresthusets stueetage rummer foruden celler et gangareal med trapper til svalegang på første sal, toiletter, besøgs- og venterum, personalebad, samtaleværelse, vagtstue og det centrale køkken. Der er desuden udgang til gårdtursarealet.

På første sal ligger celler, toilet og bibliotek.

Arrestforvarerens tidligere bolig er nedlagt og anvendes nu af personalet til frokoststue, kontorer og mødelokale.

2.2. Cellerne

Cellerne er placeret i stueetagen og på første sal. Arresthuset oplyste at arresthuset bestræber sig på løbende at vedligeholde cellerne, men at arresthusets høje belæg, jf. nedenfor, gør at det kan være vanskeligt at frigøre celler til istandsættelse. Arresthuset foretager nogen udskiftning af inventaret.

Arresthuset oplyste at kun nogle af cellerne har både koldt og varmt vand. Der er indhentet tilbud, og arresthuset forventer at få bevilling til at etablere varmt vand i de resterende celler.

Jeg beder arresthuset om at oplyse mig nærmere om tidshorizonten for etablering af varmt vand i alle celler i arresthuset.

Cellerne er forsynet med kaldeanlæg.

2.2.1. De indsattes celler

Enkeltcellerne måler ca. 2,15 gange 3,85 meter

Efter mit valg besigtigede jeg i alt otte celler i arresthuset. Jeg besigtigede følgende tre celler i stueetagen:

Celle nr. 8 er indrettet med et vindue i den ene ende med tremmer for. En del af vinduet kan åbnes. Der er et spejl over en håndvask med koldt vand, en gammel briks, en opslagstavle og et tv. Normalt er der to borde i hver celle, men i denne er der tre hvoraf det ene er nyt. Der er to lamper på bordet og en i loftet. Der er desuden et skab uden låge og en vaske-tøjskurv. Væggene er malet i en blå farve. Den indsatte havde selv medbragt en PlayStation. Cellen fremstod pæn og velholdt.

Celle nr. 7 er indrettet med to stole, en briks og en opslagstavle. Der er også et lille plasticspejl over en håndvask, en skraldespand og et tv. Der er to borde, en lampe på det ene bord og en i loftet. Der er et vindue med tremmer for. Den indsatte havde selv medbragt et løst gulvtæppe og et elklaver med hovedtelefoner til.

Celle nr. 11 er indrettet med to borde, en stol, en briks og et lille skab. Der er et spejl med en vask under, et skab uden låge, en lampe på bordet og en i loftet samt et tv. Der er et vindue med tremmer for. Den indsatte havde hængt plakater op på væggene.

Jeg besigtigede følgende fem celler på første sal.

Celle nr. 22 er indrettet med et spejl over en lille hylde der er placeret over håndvasken. På hylden er der en lille lampe. Der er et opretstående skab uden låge hvorpå der står et mindre skab. Der er en nyere briks, et tv med fjernbetjening, en briks, en opslagstavle, et bord, et skab bag døren og en elkedel. Der er også en lampe på bordet og en i loftet samt et vindue med tremmer for. Den indsatte havde selv medbragt et stereoanlæg.

Celle nr. 20 er indrettet med et vindue med tremmer for, et spejl over håndvasken, en skraldespand, et skab med låge, en kaffemaskine, en skrivemaskine, et tv, en PlayStation og et stereoanlæg. Der er to små reoler hvorpå der er lagt en skabslåge så det kan fungere som bord. Der er et løst tæppe på gulvet.

Celle nr. 17 er en tomandscelle der er indrettet med et vindue med tremmer for og et spejl over en håndvask med koldt og varmt vand. Der er et tv, en radio, to skabe med låger, to brikse der er anbragt oven på hinanden, en brødrister, en lampe på bordet og en i loftet. Der er desuden to borde, tre stole og to opslagstavler.

Celle nr. 13, som er en del af en tidligere tremandscelle, er indrettet med et vindue med tremmer for. Der er et spejl over en håndvask, en briks, et bord, et tv, en radio, en skraldespand, et skab, en lampe i loftet, en opslagstavle samt et billede på væggen.

Celle nr. 12 er indrettet med et vindue med tremmer for, et spejl over en håndvask, to stole, en køjeseng med to køjer, tre borde, et tv og en opslagstavle.

Det generelle indtryk af cellerne som jeg besigtigede, var at cellerne i almindelighed var i acceptabel stand. Enkelte celler kunne dog trænge til nogen istandsættelse og udskiftning af inventar. Særligt giver stålbrikserne, hvor de fortsat forefindes, cellerne et gammeldags fængselspræg.

Jeg beder arresthuset om at oplyse mig om arresthusets eventuelle planer for istandsættelse af cellerne og udskiftning af inventaret, herunder udskiftning af de gamle brikse.

2.3. Øvrige rum mv.

2.3.1. Toilet- og badeforhold

Baderummet findes i kælderen. Baderummet indeholder tre åbne brusenicher med skærme på siden. Der er en bruser og en sæbeholder i alle tre nicher. I det sidste baderum er der desuden en stor stålvaske. Over for baderummene er der to store spejle med vaske nedenunder. Der er et vindue med gitter for. Der er desuden to stole, en svaber, en spand og en varedeklaration til rens-, blege- og desinfektionsmiddel hængt op i den ene ende. Gulvet og væggene er belagt med klinker. Rummet har udluftning.

I stueetagen er der tre toiletter foran celle nr. 11. På alle tre toiletter er der et toilet, en håndvask uden spejl og en toiletbørste. Der er klinker på væggene i alle tre rum. I de to toiletter der er placeret til venstre ved siden af hinanden, er der desuden et lille vindue med tremmer for. Der er sat plasticglas foran vinduerne med hul til udluftning. Der er tegnet/skrevet på alle tre døre. Der er kun koldt vand på toiletterne, men arresthuset oplyste at der er indhentet tilbud på etablering af varmt vand her på samme måde som i cellerne.

Toilettet udenfor celle nr. 23 (på første sal) er indrettet med et spejl, en håndvask, et toilet og en toiletbørste. Toilettet er malet i en blå farve der er overtegnet nogle steder. Der er terrazzogulv.

Toiletterne var beskidte. De trænger til malestandsættelse.

Jeg går ud fra at arresthuset nu har rengjort toiletterne, og at maling af toiletterne indgår i arresthusets løbende planer for vedligeholdelse således at de bliver malet inden for et overskueligt tidsrum. Jeg beder arresthuset om at oplyse mig om de nærmere planer for etablering af varmt vand på toiletterne i stueetagen.

2.3.2. Køkkenfaciliteter

Det centrale køkken, som er placeret i stueetagen, er indrettet med stålborde, et køleskab, en microovn, en fryser, en vask, en opvaskemaskine, skabe, hylder og en ovn. Gulvet er belagt med linoleum, og på væggene er der klinker. Lokalet er malet hvidt.

I et rum ved siden af køkkenet er der en stor fryser.

Det centrale køkkenet fremstår i god vedligeholdt og renholdt stand.

De indsatte har ikke adgang til det centrale køkken. De indsattes køkken er placeret i arresthusets kælder og bliver samtidig anvendt som vaske- rum. Rummet har vinduer og hvide klinker på gulv og nederste del af væggene. Det er indrettet med stålvaske/-køkkenborde. Der er en vaske- maskine som er placeret der fordi den ikke kan tåle at stå i baderummet. Der er køleskab, opvaskemaskine og en blender. Desuden er der et kom- fur med elkogeplader og en emhætte. Der er hylder over bordene med køkkenredskaber. Der er en hylde med to ti-litersdunke med vaskemid- del. Der er lysstofrør i loftet samt skraldespande og mopper. Der er der- udover et skab bag døren og to stole. Rummet har udsugning.

Sammenblandingen af de indsattes køkken og vaskerum er naturligvis ikke optimal. Jeg tager imid- lertid arresthusets oplysninger om baggrunden herfor til efterretning, ligesom jeg forstår at de byg- ningsmæssige forhold sætter begrænsninger for arresthusets muligheder for en bedre opdeling. Jeg foretager mig på denne baggrund ikke yderligere vedrørende dette spørgsmål.

2.3.3. Besøgsrum

Arresthusets besøgsrum er placeret i stueetagen.

I tilknytning til besøgsrum nr. 1 (lokale 25) er der et toilet med håndvask, spejl, en lille hylde og en toiletrulleholder. På gulvet står rengøringsmidler.

Besøgsrummet er nymalet i en lys, blå farve. Rummet er indrettet med to billeder på væggen, nye gardiner, en lampe i loftet og to lænestole bestruktet med blåt stof. Desuden er der en læderlænestol, et nyt bord, en ny briks, en skraldespand, to små, sammenhængende skabe og en el-kedel. I skabene ligger præservativer, engangslagner, håndklæder og engangsservice. Under inspektionen lå der desuden blade i vindueskarmen. Gulvet er belagt med linoleum. Reglement for benyttelse af besøgsrum er opslået på yderdøren.

Besøgsrum nr. 2 (lokale 24) er indrettet på samme måde som besøgsrum nr. 1, dog uden den lille hylde over håndvasken på toilettet. Desuden er der kun et billede på væggen. Lampen i loftet trænger til rengøring.

Besøgsrummene giver mig ikke anledning til bemærkninger idet jeg går ud fra at rengøring af lampen i besøgsrum nr. 2 nu er sket.

Venterummet (lokale 28) ligger ved siden af de to besøgsrum. Det er indrettet med et bord, fire stole, en lænestol og en ældre briks. Der er desuden en skraldespand. Rummet er malet i den samme lyse, blå farve som de to besøgsrum, og gulvet er belagt med linoleum. Der er tegnet på væggen. Toilettet som hører til venterummet, er indrettet som toiletterne i besøgsrummene, dog uden spejl.

2.3.4. Værksted

I kælderen er der et arbejdslokale og et lokale til opbevaring.

Arbejdslokalet har hvidmalede vægge, og lokalet er indrettet med borde langs væggen med skuffer under. Der er borde i midten af lokalet. Der er en radio, et vindue i den ene side og en del kasser med skruer som de indsatte sætter plastichætter på. I dette lokale opbevares korkpropper til flasker fra Holmegård Glasværk.

I kælderen findes desuden et lager med udgang til den tidligere omtalte lift. I rummet står paller med kasser der bliver brugt til de indsattes samlearbejde. Der er desuden en løftevogn. Der er et lysstofrør i loftet.

Under hensyn til arresthusets bygningsmæssige rammer har jeg ingen bemærkninger til værkstedsfaciliteterne.

2.3.5. Fritidsrum

Arresthuset har ikke noget egentligt fællesrum. De indsatte er derfor henvist til gårdtursarealet, gangarealet foran cellerne, det fælles køkken/ vaskerum, biblioteket/undervisningslokalet og kondirummet, jf. nedenfor.

2.3.6. Undervisningslokale og bibliotek

Undervisningen foregår i arresthusets bibliotekslokale på første sal. Rummet er indrettet med reoler i den ene ende med bøger der er opdelt i gener. Desuden er der hylder med forskellige pjecer og bogkataloger. Der er to vinduer med gardiner og to borde i midten med stole rundt om. På bordet lå der på tidspunktet for inspektionen informationsmateriale om ØMU'en fra Økonomiministeriet. For enden af lokalet er der anbragt et

kateder med en reol over. Der er et bord ved siden af katederet med et skab der kan aflåses. Der er to lamper i loftet og en tavle der står op ad væggen. Gulvet er belagt med linoleum, og rummet er malet i en blå farve.

Disse lokaler giver mig ikke anledning til bemærkninger.

2.3.7. Gårdtursarealer

Gårdtursarealet er beliggende ved siden af gangen i stueplan. Det er formet som en halvrund bue med et areal der fører ud til fire bure. Burene måler hver ca. 60 m².

I det første bur fra venstre er der græs i midten af arealet med fliser udenom. Der er gitter foroven samt en aflåst gitterdør.

I det andet bur fra venstre er flisebelagt over det hele. Der er placeret havebord med bænke, et basketballnet samt et lavt fodboldmål. Der er gitter foroven samt en aflåst gitterdør.

Det tredje bur fra venstre er – ligesom i det andet bur fra venstre – flisebelagt over det hele. I buret er der et udendørs bordtennisbord samt en stol.

Det sidste bur fra venstre svarer til det første bur. Der er fliser uden om et lille areal i midten hvori græsset imidlertid er stampet ned. Der står en bæk.

Arresthuset oplyste at de indsatte i vid udstrækning selv kan vælge hvem de vil på gårdtur sammen med. Undtagelser herfra er isolationsanbragte og indsatte som af ordens- og sikkerhedsmæssige årsager holdes adskilt.

Der er typisk ti indsatte sammen i hver gård under gårdtur. Sædvanligvis anvendes kun to gårde til gårdtur for de indsatte, mens de to øvrige bruges til isolationsanbragte.

Gårdture afvikles på hverdage fra kl. 12.30 til kl. 13.30 og på lørdage og søn- og helligdage fra kl. 9.30 til kl. 10.00 og fra kl. 12.30 til kl. 13.30. På de årstider hvor dagslyset tillader det, gives der også mulighed for gårdtur en til to timer om aftenen.

Under inspektionen havde jeg en samtale med en indsat som efterlyste mulighed for flere gårdture. Arresthuset oplyste efterfølgende at arresthuset ikke er afvisende over for aftengårdture (også) om vinteren.

Gårdtursarealerne og deres anvendelse giver mig ikke anledning til bemærkninger.

2.3.8. Vaskefaciliteter

Vaskerummet ligger som nævnt ovenfor i kælderen i det kombinerede køkken og vaskerum. Der er opstillet en vaskemaskine i rummet.

I gangen udenfor er der ophængt tørresnore.

Jeg henviser til mine bemærkninger ovenfor under punkt 2.3.2.

2.3.9. Andet

Kondirummet er indrettet i kælderen i to små, sammenhængende rum. Det bagerste rum er malet hvidt og er indrettet med en stepmaskine, en romaskine, en bæk, et bord og en ribbe.

Det andet rum er malet i en lys, blå farve. Malingen er krakeleret nogle steder. Der er et vindue i rummet, og gulvet er belagt med linoleum. Der er to lamper i rummet. Rummet er indrettet med en motionsbæk, håndvægte, en vægt og plakater på væggen. Der er desuden en radio. Vejledningen til motionsudstyret er sat ind i et ringbind. Der er udsugning i lokalerne.

Kondirummet må anvendes af to indsatte ad gangen. Det anvendes også i arbejdstiden idet denne ikke er fast.

Kondirummenes indretning og anvendelse giver mig ikke anledning til bemærkninger idet jeg går ud fra at arresthuset er opmærksom på at det ene rum trænger til malevedligeholdelse.

Gangen i stueetagen er indrettet med køleskab, fryser, opslagstavle og en reol med blade. Der er skraldespande, et bord samt et aflåst skab. Der hænger et ur for enden af gangen. Der er en trappe op til cellerne på første sal. Gulvet er belagt med linoleum, og der er pænt malet (blåt og lyserødt). Det blev oplyst at det er ti år siden at gangen blev malet.

Gangen har store vinduer i stueplan og i første sals højde. Efter krav fra brandmyndighederne efter etablering af et træskur udenfor er der etableret brandsikring for vinduerne i stueetagen.

Gangarealerne giver mig ikke anledning til bemærkninger.

Den tidligere vagtstue i stueetagen bliver nu benyttet til samtaler med de indsatte. Lokalet er indrettet med to borde med to computere. Der er to lamper, en printer, to stole og en reol. Desuden er der et elektronisk alarmpanel og billeder på væggen. Gulvet er belagt med linoleum. Bag døren er der en vask med et spejl. Lokalet fungerer som gennemgang fra celleområdet i stuen til den gang der fører til besøgsværelserne mv.

2.3.10. Personalerum mv.

Personalerummet består af et personalebad der er placeret for enden af gangen i stueetagen. Det er malet laksefarvet, og gulvet er belagt med linoleum. Inventaret består af et bad, et toilet med håndvask og et spejl. Badet har bruseforhæng. Desuden er der et lille spejl på væggen, en stol, en lampe og et vindue.

3. Arbejde, fritid og undervisning

3.1. Arbejde

Arresthuset bliver betjent af regionsværkmesteren fra Slagelse. Arresthuset er tilfreds med regionsværkmesterens arbejde. Arresthuset oplyste at arresthuset i det store hele har tilstrækkeligt mange opgaver til at alle kan tilbydes arbejde.

På tidspunktet for inspektionen samlede de indsatte skruer til tage.

Arbejdet udføres som celloarbejde. Arresthuset har ingen egentlige arbejdslokaler, men arbejdslokalet i kælderen kan anvendes af to indsatte til pakning.

Der er ikke arbejdsfællesskab på cellerne. Arresthuset har ingen generelle indvendinger imod arbejdsfællesskab på cellerne, men de indsatte har ikke fremsat ønske herom. Arresthuset vil ikke afvise at indføre mulighed for arbejdsfællesskab på cellerne, men der må dog ske en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde hvor to indsatte ønsker cellefællesskab.

Jeg er bekendt med at det i nogle andre arresthuse er muligt for de indsatte at arbejde sammen to og to i celler der ikke er større end cellerne i Arresthuset i Roskilde. Spørgsmålet om cellefællesskab bl.a. i arbejdstiden har tidligere været behandlet af ombudsmanden, jf. Folketingets Ombudsmands beretning for året 1975, s. 481-82 og 489. Ombudsmanden henstillede til direktoratet at overveje generelt at gennemføre en ordning i arresthusene med fællesskab på cellerne bl.a. i arbejdstiden. Direktoratet oplyste at en sådan ordning i vidt omfang blev benyttet når indsatte ytrede ønske herom, og sikkerhedsmæssige forhold ikke talte imod.

Direktoratet henledte ved cirkulæreskrivelse af den 1. august 1975 arresthusenes opmærksomhed på spørgsmålet.

Spørgsmålet om hvorvidt der er mulighed for at flere indsatte kan arbejde sammen på cellerne, er omfattet af en spørgeskemaundersøgelse som jeg har iværksat vedrørende arresthusene, og spørgsmålet var genstand for drøftelse under et møde den 17. maj 1999 mellem repræsentanter fra Direktoratet for Kriminalforsorgen og mig. Direktoratet har i anledning heraf den 7. oktober 1999 oplyst at direktoratet senere vil vende tilbage til spørgsmålet om baggrunden for den manglende mulighed for arbejdsfællesskab i nogle arresthuse og vedrørende mulighederne for at fastsætte ensartede regler på området. Direktoratet har i den forbindelse oplyst at spørgsmålet forudsætter en nærmere drøftelse med arresthusene, og at spørgsmålet vil være på dagsordenen på det førstkommende møde med arrestforvarerforeningen, der forventes afholdt i foråret 2000. Mødet blev afholdt den 10. maj 2000. Jeg har endnu ikke

modtaget underretning fra Direktoratet for Kriminalforsorgen om direktoratets endelige stillingtagen til spørgsmålet.

På den baggrund foretager jeg mig på nuværende tidspunkt ikke mere vedrørende spørgsmålet i relation til min inspektion af Arresthuset i Roskilde. Når direktoratet er vendt tilbage over for mig vedrørende spørgsmålet, tager jeg stilling til om jeg har grundlag for at foretage mig mere.

3.2. Fritid

Der er mulighed for motionstræning i kondirummet, bordtennis, boldspil og basketball på gårdtursarealerne samt brætspil under cellefællesskab.

Under inspektionen havde jeg samtale med en indsat som efterlyste flere faciliteter til fritidsudfoldelse. Arresthuset oplyste at arresthuset indkøber forskellige spil som dog forsvinder efterhånden. Arresthuset lovede at undersøge den aktuelle beholdning af spil med henblik på eventuelt at indkøbe nye spil.

Arresthuset har desuden en ordning hvorefter to madhold bestående af ca. fire indsatte på forskellige tidspunkter kan lave mad sammen i køkkenet i kælderen. Som tidligere nævnt er der tale om et køkken som ligger adskilt fra centralkøkkenet, hvor arresthuset tilbereder maden fra Statsfængslet i Jyderup. Madholdene sammensættes af de indsatte selv fra dag til dag.

De indsatte laver kun mad til sig selv. Maden bliver typisk spist på cellerne to og to indsatte sammen.

3.3. Undervisning

Undervisningen foregår som nævnt i arresthusets bibliotekslokale. Arresthuset har 270 undervisningstimer årligt. Undervisningen omfatter læsevanskeligheder, iso-

lationsanbragte med særlige ønsker og behov samt dansk for udlændinge. Der kan dog også tilbydes undervisning på et højere niveau.

Arresthuset har forsøgt sig med studiegrupper hvor indsatte underviste hinanden, men uenighed mellem deltagerne førte til at projektet ophørte.

4. Lægebetjening mv.

Arresthuset har ikke noget egentligt lægeværelse. Lægebesøg foregår derfor på cellerne. Lægen kommer i arresthuset hver fredag. Ved akut behov tilkaldes lægevagt.

I det omfang undersøgelserne på grund af manglende udstyr eller lignende ikke kan gennemføres på cellerne, henvises de indsatte til at foretage almindelige lægebesøg uden for arresthuset, herunder også hos speciallæger.

Arresthuset er tilfreds med ordningen, som ikke volder problemer i det daglige.

De indsattes lægejournaler er låst inde i et skab på personalekontoret.

Såfremt der er en behandlingsplan for indsatte stofmisbrugere, følger arresthuset den. I øvrige tilfælde sker nedtrapning med fenemal eller metadon efter lægens konkrete vurdering.

Rensevæske og vejledninger hertil forefindes i tilknytning til arresthusets badeværelse i kælderen. Vejledningen angår imidlertid ikke brugen af rensesvæske i forbindelse med rensning af sprøjter mv., men er en varedeklaration for væsken.

Jeg kan oplyse at spørgsmålet om hvordan ordningen med rensesvæske fungerer indgår i den flere gange omtalte spørgeskemaundersøgelse af forholdene i arresthusene. (De fleste arresthuse har oplyst at

ordningen med renevæske ikke fungerer uden problemer.) Jeg er endvidere bekendt med at direktoratet har foretaget en evaluering af ordningen og har besluttet at forlænge den i seks måneder, jf. Nyt fra Kriminalforsorgen, december 1998, s. 16. I spørgeskemasagen har jeg bedt direktoratet om at underrette mig om resultatet af den fornyede evaluering som jeg går ud fra at direktoratet foretager efter udløbet af seks måneders-perioden. Jeg har på nuværende tidspunkt ikke modtaget en sådan underretning.

Jeg henstiller til arresthuset om at opsætte vejledninger der beskriver hvordan de indsatte kan anvende renevæsken til rengøring af sprøjter og lignende. I øvrigt foretager jeg på det foreliggende grundlag ikke noget vedrørende dette forhold i relation til min inspektion af Arresthuset i Roskilde.

5. Belæg

Arresthuset oplyste at arresthuset stort set altid udnytter sin kapacitet på 25 pladser fuldt ud. Arresthuset må oftest tillige låne pladser i de omkringliggende arresthuse.

Arresthuset har en stor løbende udskiftning af indsatte. På årsbasis har arresthuset 5-600 nye indsættelser.

Arresthuset har indimellem overbelæg. Dette sker typisk i forbindelse med at de af arresthusets indsatte som er placeret i andre arresthuse, bringes til Arresthuset i Roskilde med henblik på fremstilling for retten.

Konkrete overbelægssituationer klares midlertidigt ved at inddrage besøgsværelser som celler samt i nogle situationer med dobbeltbelæg på enkeltcellerne.

Jeg henviser til mine bemærkninger herom nedenfor under punkt 6.8.

Arresthuset har sjældent hæfteafsonere. Disse indsatte udfylder et særligt skema hvor de kan give samtykke til fællesskab med arresthusets øvrige indsatte.

Arresthuset har kvindelige indsatte. Dette skaber ingen særlige problemer.

Arresthuset har indimellem indsatte mellem 15 og 18 år. Disse indsatte har fællesskab efter en konkret vurdering. Således vælger arresthuset typisk en ældre indsat som ikke skønnes at ville påvirke den unge negativt, og som den unge fast har cellefællesskab med.

Typisk har arresthuset kun unge indsatte mellem 15 og 18 år i kort tid (en til to dage) indtil de kan overføres til varetægtssurrogat. Kun i sjældne tilfælde strækker opholdet sig over længere tid.

Jeg har ingen bemærkninger til det oplyste om arresthusets belæg.

6. Andre forhold

6.1. Forplejning

Arresthusets forplejning består af kost fra Statsfængslet i Jyderup. De indsatte er generelt ikke tilfredse med maden.

Jeg er bekendt med at direktoratet har taget spørgsmålet om forplejningen i arresthusene op til generel overvejelse. Jeg har bedt direktoratet om at underrette mig om resultatet af direktoratets overvejelser. Jeg har endnu ikke modtaget en sådan underretning, men jeg er bekendt med at direktoratet har udstedt et nyt cirkulære mv. om forplejningen af de indsatte. Indtil jeg har modtaget denne underretning, foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette spørgsmål i relation til inspektionen af Arresthuset i Roskilde. Når jeg har modtaget underretningen, vil jeg tage stilling til om jeg har grundlag for at foretage videre.

I forbindelse med inspektionen spiste jeg og mine medarbejdere det samme måltid som de indsatte fik den pågældende dag (varm mad til frokost). Dette giver mig ikke anledning til bemærkninger.

6.2. Mad udefra

Det er muligt for de indsatte at bestille pizza og grillmad på fre-, lør-, søn- og helligdage. I den forbindelse afbestiller de indsatte maden fra Statsfængslet i Jyderup. Da afbestillingerne sker sent på dagen, er det ikke muligt for arresthuset at afbestille maden fra Statsfængslet i Jyderup. I stedet samles den overskydende mad sammen til "restedage" hvor arresthuset således ikke behøver at bestille mad fra Statsfængslet i Jyderup.

6.3. De indsattes adgang til køkkenfaciliteter

De indsatte har som omtalt adgang til køkkenfaciliteter i fælleskøkkenet i kælderen hvor de indsatte kan tilberede egen mad i forbindelse med fællesskab. Jeg henviser til omtalen ovenfor under punkt 2.3. af den ordning hvorefter indsatte kan lave mad sammen i køkkenet i kælderen.

6.4. Købmand

Arresthusets købmand kommer med varer en gang ugentligt. Der kan løbende bestilles varer. Det er den samme købmand som betjener Anstalten ved Herstedvester. Arresthuset oplyste under inspektionen at den nuværende købmand ville holde op inden for det næste halve år. Arresthuset var endnu ikke sikker på om der ville kunne findes en afløser.

I løbet af ugen sælger arresthuset sodavand og tobak for købmanden.

Der er enkelte klager over købmandens prisniveau. Under inspektionen havde jeg samtale med to indsatte som klagede over købmandens priser. En indsat klagede endvidere over at der ikke findes nogen prisliste, og at købmanden ikke giver nogen egentlig faktura hvoraf det fremgår hvilke varer der koster hvad.

Arresthuset oplyste at købmanden ikke har egen forretning og derfor er henvist til at indkøbe de bestilte varer i en gros-forretninger og i almindelige forretninger. Derfor er priserne højere, og det er vanskeligt for købmanden på forhånd at fastsætte priserne. Arresthuset er ikke klar over om prisniveauet er det samme som i Anstalten i Herstedvester. Det er arresthusets opfattelse at priserne nok ligger ca. 20 procent over det almindelige prisniveau.

Arresthuset ville overveje om det er muligt at få udfærdiget en prisliste for standardvarer sådan at de indsatte på forhånd kan se hvad varerne koster. Eventuelt kan der laves en bestillingsliste hvorpå købmanden kan skrive sine priser i forbindelse med afregningen.

Arresthuset lovede at forelægge klagerne for købmanden.

Jeg beder arresthuset om at oplyse mig om hvorvidt arresthusets købmand har indført en prisliste eller andet på baggrund af ovenstående.

6.5. Vold mv.

Der har ifølge arresthusets svar af den 2. januar 1998 i den nævnte spørgeskemaundersøgelse ikke været tilfælde af vold mod personalet i to år forud for arresthusets svar.

Arresthuset har ikke problemer med vold mellem indsatte i det daglige. Der findes dog enkelte eksempler på overfald mellem indsatte. Heller ikke kvindernes tilstedeværelse i arresthuset giver anledning til problemer med overgreb og lignende.

Det er arresthusets erfaring at indsatte som er dømt for mishandling af børn, og som holder sig for sig selv, ikke udsættes for overgreb.

Arresthuset har ingen problemer med tyveri fra de indsattes køleskab/fryser.

Arresthuset kontrollerer systematisk en celle for stoffer dagligt. Det sker ved lodtrækning. Når der findes stoffer i arresthuset, drejer det sig fortrinsvis om hash, i enkelte tilfælde rygeheroin, og kun i små mængder.

Arresthuset oplever ikke at de indsatte virker påvirkede af stoffer.

Dette giver mig ikke anledning til bemærkninger.

6.6. Tv-ordning

Arresthuset udlejer tv til de indsatte. Lejen er kr. 5 pr. dag.

Ombudsmanden har af egen drift over for Direktoratet for Kriminalforsorgen rejst nogle generelle spørgsmål om tv-ordninger i landets arresthuse og betalingen herfor. Denne undersøgelse er endnu ikke afsluttet.

Jeg foretager mig derfor ikke på nuværende tidspunkt noget vedrørende tv-ordningen i Arresthuset i Roskilde.

6.7. Fællesskab

Fællesskabet i arresthuset begrænser sig af mangel på et egentligt fællesareal til det fællesskab som kan opnås på gangarealet, i kondirummet, i pakkerummet i kælderen, i de indsattes køkken, under gårdture samt under cellefællesskab.

Cellefællesskab kan ifølge arresthusets husorden foregå "når der er mulighed for det" mellem kl. 16.00 og kl. 21.00, og sker normalt med to indsatte i hver celle med lukket dør.

Jeg går ud fra at der med formuleringen "når der er mulighed for det" sigtes til at cellefællesskab skal være sikkerheds- og ordensmæssigt forsvarligt, og jeg går ud fra at cellefællesskab og gangfællesskab i øvrigt administreres fleksibelt under hensyn til at arresthuset ikke har noget egentligt fællesskabsareal og ikke har egentlige værkstedslokaler. På denne baggrund foretager jeg ikke yderligere vedrørende dette spørgsmål.

Jeg bemærker i øvrigt at spørgsmålet om fællesskab på gangene og på tværs af etagerne indgik i min inspektion af Arresthuset i Vordingborg. Direktoratet har på mødet den 17. maj 1999 (i sagen om spørgeskemaundersøgelsen) oplyst at direktoratet vil drøfte dette spørgsmål med arresthusene. Jeg har endnu ikke modtaget underretning fra direktoratet om resultatet af disse drøftelser.

6.8. Besøg

Arresthusets tillader besøg alle dage fra kl. 14.15 til kl. 15.30 og fra kl. 15.45 til kl. 17.00. Arresthusets besøgsordning tilgodeser efter arresthusets opfattelse i det store hele de indsattes behov. Ordningen administreres fleksibelt.

Arresthuset oplyste at besøgsordningen efter arresthusets opfattelse i det store hele tilgodeser de indsattes behov. Ordningen administreres fleksibelt.

Arresthuset oplyste at besøgsværelserne undertiden inddrages midlertidigt i konkrete overbelægssituationer.

Jeg går ud fra at inddragelsen af besøgsværelser i konkrete overbelægssituationer alene sker i begrænset omfang i kortere tidsrum, og at det ikke bevirker at de indsatte afskæres fra besøg mens dette står på. Det oplyste om besøg giver mig ikke i øvrigt anledning til bemærkninger.

6.9. Talsmandsordning

Arresthuset har ikke nogen egentlig talsmandsordning.

I forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Viborg har dette arresthus rettet henvendelse til Dansk Arrestforvarerforening med anmodning om at foreningen kontakter direktoratet med henblik på udarbejdelse af ensartede regler for talsmandsvirksomhed i arresthusene. Direktoratet har oplyst at direktoratet har modtaget en henvendelse fra Dansk Arrestforvarerforening den 21. juni 1999. Det fremgår af henvendelsen at spørgsmålet om ensretning af praksis på området har været drøftet på foreningens årsmøde, og at man er nået til den konklusion at foreningen vil fraråde at praksis forsøges ensrettet idet det i visse arresthuse vil betyde en stramning der ikke findes hensigtsmæssig eller nødvendig.

Arrestforvarerforeningen har over for direktoratet bl.a. peget på at de indsattes mulighed for fællesskab i de enkelte arresthuse vil være af stor relevans for hvorledes talsmandsordningen bør være. Jeg har bedt direktoratet underrette mig om resultatet af direktoratets behandling af denne henvendelse, og direktoratet har ved brev af 29. januar 2000 bl.a. svaret følgende:

”...

Direktoratet er enig i, at det ud fra ovennævnte betragtninger vil være u hensigtsmæssigt at udarbejde ensartede regler for talsmandsordninger på arresthusområdet, men mener i overensstemmelse med

foreningens holdning, at de indsatte via den lokale husorden, opslag eller lignende bør sikres en orientering om, hvorledes de organisatoriske former for drøftelser med de indsatte administreres i det enkelte arresthus.

Direktoratet har derfor dags dato anmodet arresthusene om at sørge for, at de indsatte via den lokale husorden, opslag eller lignende orienteres om, hvorledes de organisatoriske former for drøftelser med de indsatte administreres i arresthuset.”

Jeg beder arresthuset om at oplyse hvad direktoratets anmodning har givet anledning til.

6.10. Avishold

Arresthuset holder Morgenavisen Jyllandsposten og Dagbladet hver dag.

6.11. Samarbejde med de sociale myndigheder

Arresthuset har et godt samarbejde med Kriminalforsorgen i Frihed. Der afholdes fast møde hver onsdag.

Arresthuset har desuden et godt samarbejde med de sociale myndigheder i de forskellige kommuner.

Alle varetægtsfængslede eller indsatte der skal afsone mere end 30 dage, tilknyttes en kontaktperson som forestår indsættelsessamtalen og drøftelser om eventuelle personlige forhold.

Dette giver mig ikke anledning til bemærkninger.

6.12. Elartikler

De indsatte må medbringe egen radio, højttalere, cd-afspiller og cd'er i begrænset omfang, PlayStations og de lejede tv på cellen. Ud over disse effekter er det ikke tilladt for de indsatte at have el-artikler på cellerne.

På tidspunktet for inspektionen havde en indsat dog fået udleveret et el-klaver med hovedtelefoner, ligesom der forefandt en brødrister i en af cellerne.

Jeg forstår at arresthuset administrerer reglerne om udlevering af el-artikler fleksibelt. Dette giver mig ikke anledning til bemærkninger.

7. Samtaler med indsatte

Jeg havde samtaler med to indsatte. Under mødet med arresthusets ledelse forelagde jeg de indsattes klager for ledelsen.

De to indsatte har desuden fået særskilte svar på deres klager. De indsattes klager indgår i øvrigt i denne rapport hvor det er relevant.

8. Gennemgang af rapporter

Ved starten af inspektionen bad jeg om at modtage kopi af arresthusets rapporter mv. for perioden fra den 14. februar 1999 til den 14. februar 2000 vedrørende disciplinærsager. Jeg bad om at antallet af rapporter blev begrænset til de seneste 20. Jeg bad desuden om at modtage kopi af arresthusets rapporter vedrørende magtanvendelse i den samme periode.

Jeg har herefter modtaget 16 forhørsrapporter og en magtanvendelsesrapport.

Ved min gennemgang af det modtagne materiale har jeg navnlig haft opmærksomheden henledt på hvorvidt proceduren i forhold til de gældende regler er blevet fulgt. Jeg har også været opmærksom på spørgsmålet om overholdelse af reglerne om notatpligt. Gennemgangen giver mig anledning til følgende bemærkninger:

8.1. Disciplinærsager

8.1.1.

11 forhørsrapporter vedrørte varetægtsarrestanter. Dertil kommer en rapport som vedrørte en afsoner, og fire som vedrører personer hvis afsoningsstatus var uoplyst (protokol nr. 109, 110, 113 og 114).

14 sager endte med ikendelse af disciplinærstraf, herunder advarsel. Heraf er de 12 behandlet som bødeforlægssager, jf. nedenfor under punkt 8.1.4. En sag endte med overførsel til Arresthuset i Esbjerg. Den sidste sag blev afsluttet da den indsatte blev løsladt. I disse to sager blev der således ikke truffet afgørelse om disciplinærstraf (protokol nr. 118 og 119).

Alle sagerne indgår i min undersøgelse med undtagelse af den sag hvor der skete løsladelse inden forhør blev afholdt, og den sag hvor den indsatte forinden forhør blev overført til Arresthuset i Esbjerg (protokol nr. 118 og 119). Min undersøgelse omfatter herefter 14 sager.

Reglerne om gennemførelse af disciplinærsager over for afsonere findes i fuldbyrdelsesbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 421 af 21. juni 1973 med senere ændringer om fuldbyrdelse af frihedsstraf) og Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulære af 10. marts 1976 med senere ændringer

om anvendelse og fuldbyrdelse af disciplinærstraf over for indsatte og om disciplinærsagers gennemførelse. For så vidt angår varetægtsarrestanter, findes reglerne i bekendtgørelse af 12. september 1978 om ophold i varetægtsfængsel og i direktoratets cirkulære af 13. september 1978 med senere ændringer.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har i forlængelse af disse cirkulærer udstedt vejledning af 5. december 1995 om behandling af sager om disciplinærstraf mv. i Kriminalforsorgens anstalter og arresthusene.

Bestemmelserne i §§ 5-10 i cirkulæret vedrørende varetægtsarrestanter er indholdsmæssigt identiske med bestemmelserne i §§ 6-11 i cirkulæret vedrørende afsonere. I det følgende er det cirkulæret vedrørende afsonere der er anvendt (uanset at der har været tale om flest varetægtsarrestanter).

8.1.2.

Efter cirkulærets § 6 kan den indsatte hvis der er begrundet formodning om at denne har overtrådt bestemmelser der må antages at medføre disciplinærstraf af straffecelle, midlertidigt anbringes i forhørs-celle. Anbringelse i forhørs-celle kan dog efter bestemmelsen kun ske hvis det er nødvendigt til undersøgelsens gennemførelse. Hvis beslutningen er truffet af andre end institutionens leder, skal denne snarest underrettes om anbringelsen, jf. § 6, stk. 1, 2. pkt. Den indsatte skal snarest muligt orienteres om begrundelsen for anbringelsen og skal have lejlighed til at udtale sig, jf. § 6, stk. 2. Tiden tilbragt i forhørs-celle skal fradrages i udståelsen af straffecelle, jf. § 6, stk. 3.

Det fremgår af vejledningens pkt. 9, sidste pind, at der i det forhørsnotat der skal udfærdiges efter cirkulærets § 9, stk. 4, jf. nedenfor, skal gøres

notat om bl.a. varigheden af en eventuel forudgående forhørsceanbringelse.

For at det er muligt at efterprøve om de øvrige bestemmelser i disciplinærstrafcirkulærets § 6 (stk. 1 og 2) er overholdt, må der efter min opfattelse gøres notat også om overholdelsen af disse bestemmelser.

I tre disciplinærsager var der anvendt forhørsceanbringelse, nærmere bestemt protokol nr. 113, 114 og nr. 116. I de to førstnævnte sager er der ikke gjort notat om tidspunktet for anbringelse i forhørscele i forhørsnotatet eller i indberetningen.

Jeg går ud fra at arresthuset for fremtiden er opmærksom på at angive datoen og klokkeslættet for forhørsceanbringelsen.

I sagen (protokol nr. 116) hvor den indsatte blev ikendt strafcelle, fremgår det at der er sket fradrag for anbringelsen i den idømte disciplinærstraf, jf. cirkulærets § 6, stk. 3.

I ingen af de tre sager fremgår det udtrykkeligt hvornår forhørsceanbringelsen ophørte, eller hvor lang tid den varede. Jeg går ud fra at forhørsceanbringelserne ophørte samtidig med at forhøret/forelæggelsen af sagen for den indsatte blev indledt i de tre sager.

Der er således ikke forholdt i overensstemmelse med vejledningens pkt. 9, sidste pind. Dette er beklageligt.

I den ene sag (protokol nr. 116) fremgår det at beslutningen om forhørs-celleanbringelse blev truffet efter at arrestforvareren var blevet kontaktet, og jeg går derfor ud fra at det var arrestforvareren som traf beslutningen.

I de to andre sager fremgår det at beslutningen om forhørs-celleanbringelse blev truffet af en overvagtimester. Det fremgår ikke om institutionens leder blev underrettet, jf. § 6, stk. 1, 2. pkt.

Jeg beder arresthuset om at oplyse nærmere om dette forhold for så vidt angår de to sager.

Det fremgår ikke i nogen af de tre sager om der er forholdt i overensstemmelse med § 6, stk. 2.

Jeg beder arresthuset om at oplyse nærmere om dette forhold og vedlægge eventuelle yderligere notater herom.

Forhørs-celleanbringelse forudsætter som anført i cirkulærets § 6, stk. 1, at det er "nødvendigt af hensyn til undersøgelsens gennemførelse".

I de tre sager hvor der skete forhørs-celleanbringelse, ses der ikke at være foretaget undersøgelser i tidsrummet mellem forhørs-celleanbringelsen og forhøret.

Jeg beder arresthuset om en udtalelse om grundlaget for anbringelse i forhørs-celle set i relation til betingelsen om at anbringelsen skal være nødvendig af hensyn til undersøgelsens gennemførelse.

I den ene sag hvor der blev anvendt forhørscele (protokol nr. 116), fremgår det af indberetningen (rapport af 6. september 1999) at *to* indsatte blev hensat i forhørscele samtidigt. Jeg har imidlertid kun modtaget kopi af en disciplinærsag vedrørende en indsat.

Jeg beder arresthuset om at oplyse mig nærmere herom og vedlægge eventuelle rapporter vedrørende den anden indsatte.

8.1.3.

Disciplinærsager skal behandles hurtigst muligt, jf. cirkulærets § 7, stk. 2.

I forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Nykøbing Falster har jeg udtalt at forhør der afholdes op til tre dage efter indberetningen, efter min opfattelse for så vidt er i overensstemmelse med § 7, stk. 2. Jeg har samtidig bedt Direktoratet for Kriminalforsorgen om en udtalelse om hvor grænsen ligger i bestemmelsen (når der ikke foreligger særlige omstændigheder der gør at forhør ikke kan afholdes inden for tre dage, f.eks. at den indsatte på grund af bortgang eller lignende er fraværende fra institutionen). Direktoratet har i en udtalelse af den 1. december 1999 anført følgende:

”Cirkulærets § 7, stk. 2, vedrører alle de sagsbehandlingsskridt, der findes påkrævet, for at disciplinærsagen kan gennemføres, jf. § 7, stk. 1.

I en række tilfælde vil det være påkrævet at indhente yderligere indberetninger eller foretage afhøringer af personale eller medindsatte. Disse sagsbehandlingsskridt vil almindeligvis foretages inden forhøret af den indsatte, jf. herved cirkulærets § 9. Endvidere kan det i en række situationer være nødvendigt at foretage genafhøring af såvel den indsatte som af vidner.

Det er direktoratets opfattelse, at der allerede af disse grunde ikke kan fastsættes en fast øvre grænse for, hvor lang tid der må gå inden (endeligt) forhør af den indsatte. Der henses her bl.a. til, at personale, der skal afhøres, kan have tjenestefri, være på ferie etc.

Det er dog direktoratets opfattelse, at der altid snarest skal foretages en gennemlæsning af en indberetning, når denne modtages, med henblik på en vurdering af, hvorledes sagens videre behandling skal tilrettelægges, således at yderligere bevisoptagelse kan ske hurtigst muligt.

Det er endvidere direktoratets opfattelse, at forhør af den indsatte bør ske hurtigst muligt, således at den indsatte endnu har det passerede i frisk erindring, da dette findes at have betydning for den indsattes mulighed for at forsvare sig og fremkomme med fyldestgørende oplysninger til brug for disciplinærsagens afgørelse.”

Ved vurderingen af spørgsmålet om den tidsmæssige behandling af sagen må der efter min opfattelse i øvrigt lægges vægt på om den indsatte i forbindelse med det disciplinære forhold er hensat i forhørscele eller foreløbig enrum.

Ti af sagerne er behandlet den samme dag eller en til to dage efter indberetningen. Tre tilfælde er behandlet tre dage efter indberetningen.

Et tilfælde (protokol nr. 111) er behandlet fire dage efter indberetningen.

Jeg anmoder arresthuset om at oplyse mig om årsagen til at sagen først blev afgjort fire dage efter indberetningen.

8.1.4.

12 af de sager som jeg har modtaget, er som nævnt afgjort som bødeforelæg. Afgørelserne er formuleret som ”sanktionsforlæg” som henviser til indberetningen og desuden indeholder oplysninger om den disciplinærstraf (bøde) som arresthuset har påtænkt at ikende den indsatte. Den indsatte har mulighed for at underskrive sanktionsforlægget hvis vedkommende kan vedgå forseelsen og acceptere afgørelsen.

Cirkulærets § 8 lyder sådan:

"§ 8. Disciplinærsager om ikendelse af bøder kan gennemføres uden den indsatte tilstedeværelse, dersom overtrædelsen umiddelbart har kunnet konstateres, eller sagens omstændigheder i øvrigt må anses for fuldt klarlagt. I så fald skal den indsatte skriftligt underrettes om, hvilken afgørelse der agtes truffet og om adgangen til at udtale sig i sagen.

Stk. 2. Gennemførelse af sagen uden den indsatte tilstedeværelse forudsætter, at han ikke ønsker at udtale sig i sagen. Hvis han ønsker at få lejlighed hertil, gennemføres disciplinærsagen efter reglerne i § 9.

Stk. 3. Om disciplinærsagens gennemførelse gøres notat i en særlig protokol. Notatet skal indeholde en gengivelse af det indberettede, oplysning om, hvilke bestemmelser der er overtrådt og oplysning om afgørelsen. I notatet skal det anføres, at den indsatte er underrettet om adgangen til at udtale sig."

I alle bødeforlægssagerne fremgår det hvornår forseelsen er sket/konstateret. I alle sager er anvendt formuleringen: "De er herefter fundet skyldig i ...".

Den anvendte formulering giver umiddelbart indtryk af at der er truffet en afgørelse, og at der således ikke er tale om en underretning om hvilken afgørelse der agtes truffet. Et sådant forhold er ikke i overensstemmelse med cirkulærets § 8, stk. 1. Jeg beder arresthuset om en udtalelse om den anvendte formulering.

Gennemførelse af en disciplinærsag uden den indsatte tilstedeværelse forudsætter at den indsatte ikke ønsker at udtale sig i sagen, jf. cirkulærets § 8, stk. 2, 1. pkt. Hvis indsatte ønsker at få lejlighed til at udtale sig, skal disciplinærsagen gennemføres efter reglerne i cirkulærets § 9, jf. § 8, stk. 2, 2. pkt.

I forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Nakskov har jeg givet udtryk for den opfattelse at der bør gøres notat om overholdelsen af bestemmelsen for at det er muligt at efterprøve hvorvidt den indsatte har ønsket at udtale sig, og om hvordan der i givet fald er forholdt.

I alle bødeforlægssagerne har de indsatte med deres underskrift vedgået forseelsen og accepteret afgørelsen. Der er på rapportblanketten endvidere en rubrik med mulighed for at den indsatte erklærer at vedkommende ønsker at få lejlighed til at udtale sig under et disciplinært forhør. Denne mulighed er ikke udnyttet af nogen af de indsatte.

Det anførte giver mig ikke anledning til bemærkninger.

Der er ikke i partshøringsbestemmelsen i § 8 ligesom i § 9, jf. nedenfor under pkt. 8.1.5., angivet at den indsatte skal gøres bekendt med hvad der er indberettet. Efter vejledningens pkt. 9 skal det indberettede (blot) angives i det notat der skal udfærdiges, men det kan i princippet udfærdiges efter at den indsatte har haft lejlighed til at udtale sig.

I forbindelse med min inspektion af Fængselsafdelingen i Amstrup har jeg udtalt at det forudsætningsvis følger af cirkulærets § 8 og direkte af forvaltningslovens § 19 at partshøring også i § 8-sager skal ske ved at den indsatte gøres bekendt med indberetningen således at den indsatte på dette grundlag kan tage stilling til om vedkommende vil benytte sig af adgangen til at fremkomme med en udtalelse i sagen.

Efter cirkulærets § 8, stk. 3, skal der gøres notat om disciplinærsagens gennemførelse i en særlig protokol. Notatet skal i henhold til bestemmelsen og vejledningens pkt. 9 bl.a. indeholde en gengivelse af det indberettede.

Det fremgår ikke udtrykkeligt af bødeforelæggene om de indsatte er gjort bekendt med det indberettede, men dette fremgår forudsætningsvis af at de indsatte skal "vedgå forseelsen".

Jeg lægger til grund at der herved anvendes en fremgangsmåde der opfylder partshøringspligten i forvaltningslovens § 19.

Efter disciplinærstrafcirkulærets § 8, stk. 3, skal der gøres notat om disciplinærsagens gennemførelse, og dette skal ske i en særlig protokol. Da kravene til denne protokol og indholdet af notatet i det væsentlige svarer til cirkulærets § 9, stk. 1, om sager hvor der har været afholdt forhør, er bødeforlægssagerne medtaget nedenfor under pkt. 8.1.7.1. vedrørende dette.

8.1.5.

To sager endte med anden disciplinærstraf end bøde (protokol nr. 106 og 116) og skal derfor behandles efter reglerne i § 9.

§ 9 i disciplinærstrafcirkulæret har følgende indhold:

"§ 9. I disciplinærsager i øvrigt gøres den indsatte bekendt med, hvad der er indberettet, og orienteres i hovedtræk om, hvad der måtte være fremkommet under eventuelle afhøringer i sagen.

Stk. 2. Afgørelsen træffes under den indsattes tilstedeværelse, efter at han har haft lejlighed til at udtale sig.

Stk. 3. Alle afhøringer skal overværes af en af institutionens funktionærer.

Stk. 4. Om disciplinærsagens gennemførelse gøres notat i en særlig protokol. Notatet skal indeholde en gengivelse af det indberettede og de afgivne forklaringer, der skal protokolleres, medens vedkommende er til stede. Protokollatet søges affattet således, at det kan godkendes af den pågældende. Notatet skal endvidere indeholde oplysning om, hvilke bestemmelser der anses overtrådt, på hvilket grundlag dette anses for bevist og oplysning om afgørelsen."

Det fremgår af sagerne at den indsatte i forbindelse med forhøret forholdt sig til oplysningerne i indberetningen. Jeg lægger på baggrund heraf til grund at de indsatte er gjort bekendt med det indberettede, jf. cirkulærets

§ 9, stk. 1. Den indsatte har endvidere haft lejlighed til at udtale sig herom, jf. § 9, stk. 2.

Jeg lægger på denne baggrund til grund at der i begge tilfælde er sket fornøden partshøring efter cirkulærets § 9, stk. 1 og 2, og forvaltningslovens § 19.

Da det i protokollen er anført at de indsatte i de to sager er gjort bekendt med klageadgangen, lægger jeg til grund at de indsatte har været til stede (også) mens afgørelsen blev truffet, jf. cirkulærets § 9, stk. 2.

8.1.6.

Alle afhøringer skal overværes af et vidne, jf. disciplinærcirkulærets § 9, stk. 3, og det skal af forhørsprotokollen fremgå hvem der har fungeret som vidne, jf. vejledningens pkt. 10.

I den ene af de to sager som ikke var bødeforlægssager, og hvor der blev truffet en afgørelse om disciplinærstraf, fremgår det at der var et vidne til stede (protokol nr. 116). Det fremgår ikke af den anden sag (protokol nr. 106) om der var et vidne til stede.

Jeg beder arresthuset om en udtalelse herom.

Den funktionær der har foretaget indberetningen, eller andre der har været involveret i forholdet, må ifølge vejledningens pkt. 8 ikke fungere som vidne i sagen. Er der ikke andre personalemedlemmer til stede, bør forhøret udsættes medmindre den indsatte ønsker forhøret gennemført, eller særlige omstændigheder taler imod en udsættelse af forhøret.

I sagen i protokol nr. 116 fremgår det at vidnet var forskellig fra indberetteren.

I den anden sag (protokol nr. 106) fremgår det som nævnt ikke om der var et vidne til stede under afhøringen.

Jeg beder arresthuset om at oplyse hvorvidt vidnet, hvis der var et sådant til stede, jf. ovenfor, var forskellig fra indberetteren.

8.1.7.

Der er i alle sager gjort notat om disciplinærsagens gennemførelse, jf. cirkulærets § 9, stk. 4.

8.1.7.1.

Nærmere regler om den protokol der skal anvendes efter denne bestemmelse, findes i disciplinærstrafvejledningens pkt. 10. Heraf fremgår det at kravet om en "særlig protokol" kan opfyldes ved at anvende et ringbind under forudsætning af at der sker fortløbende sidenummerering. Hvis en side ikke er helt udfyldt, bør det ifølge vejledningen markeres med en lodret streg fra sidste sætning og siden ud.

Alle de sager som jeg har modtaget, ses at være indført i en protokol som omfatter bødesager, sager vedrørende andre former for disciplinærstraf og sager om magtanvendelse.

Alle forhørene, henholdsvis bødeforlæggene er noteret på særskilte sider og skrevet på en maskine, og jeg går ud fra at de her-

efter er indsat i ringbind. Der er ikke foretaget en fortløbende paginering i protokollen, men de enkelte forhør, henholdsvis bødeforlæg er nummererede. Der er ikke foretaget paginering af de enkelte forhør, henholdsvis bødeforlæg, f.eks. ved at det ved forhør der fylder mere end en side, øverst på den anden side er anført at dette er side 2 til forhøret osv.

I forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Herning har direktoratet udtalt følgende:

”...

Det er direktoratets opfattelse, at kravet om fortløbende paginering ikke kan opfyldes ved nummerring af det enkelte forhørsudskrift. Baggrunden for kravet om fortløbende paginering er, at det bør sikres, at det kan konstateres, at der ikke er bortkommet/fjernet sider fra den anvendte protokol, og dette sikres ikke ved den foretagne nummerering, som ikke angiver, hvor mange sider den enkelte forhørsudskrift består af.

Direktoratet har over for arresthuset tilkendegivet, at den foretagne nummerering for fremtiden bør suppleres med fortløbende paginering af de enkelte sider.

...”

Den fremgangsmåde der anvendes i Arresthuset i Roskilde, opfylder således ikke kravet om fortløbende paginering. Jeg går ud fra at fængslet fremover vil indrette forhørsprotokollen i overensstemmelse med direktoratets tilkendegivelse.

Bødeforlægssagerne fylder en hel side. I alle sagerne er der anvendt en fortrykt blanket (”sanktionsforlæg”) hvor bødeforlægget mv. er påtegnet. Notaterne afsluttes med henholdsvis den pågældende funktionærs og den indsattes underskrifter.

Jeg har ingen bemærkninger hertil i relation til kravet om en lodret streg ved ikke helt udfyldte sider.

I ingen af de resterende sager er der nogle ikke helt udfyldte sider.

Efter vejledningens pkt. 10 skal dato for indberetningen og øvrige dokumenter der fremlægges til protokollen, tydeligt fremgå af protokollen.

For så vidt angår de 12 sager som er afsluttet uden forhør efter § 8, fremgår datoen for indberetningen direkte af protokollen.

I den ene af de to forhørssager fremgår datoen for indberetningen ved at indberetningen findes øverst på samme side som protokollen. I det andet tilfælde er den ikke angivet (protokol nr. 116).

Dette er en fejl.

Det skal efter vejledningens pkt. 10 endvidere – i forhørssager – fremgå af protokollen om den indsatte har godkendt gengivelsen af sin forklaring. Dette fremgår ikke af sagen i protokol nr. 106.

Dette er en fejl.

Derudover skal det med angivelse af navn og titel fremgå hvem der har indberettet sagen, og hvem der har været vidne til forhøret. Protokollen skal underskrives af forhørslederen.

I den ene af de to forhørssager er det direkte angivet hvem der har indberettet sagen. I den anden fremgår det af indberetningen som findes øverst på samme side.

I de 12 bødesager fremgår det ikke af protokollaterne hvem der har indberettet sagen. Der er alene henvist til ”vedlagte rapport”. Af rapporterne fremgår det hvem som har indberettet sagerne, og i halvdelen af sagerne disses titler.

I forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Vordingborg bad jeg direktoratet om at udtale sig om hvorvidt det kunne anses at være i overensstemmelse med vejledningens pkt. 10 at oplysninger om hvem der havde foretaget indberetning, ikke fremgik af selve forhørsrapporten (protokollen) i tilfælde hvor indberetningen var vedhæftet rapporten og for så vidt kunne siges at være optaget som en del af rapporten.

Direktoratet besvarede spørgsmålet benægtende. Jeg tog det oplyste til efterretning.

Der kan således ikke på dette punkt anses for at være forholdt i overensstemmelse med vejledningens pkt. 10. Jeg går ud fra at arresthuset fremover vil være opmærksom på at kravene til indholdet af notater i protokollen ikke kan opfyldes ved at vedhæfte de tilhørende rapporter (indberetninger).

Efter vejledningens pkt. 10 bør vidnets godkendelse af protokolens indhold endvidere fremgå af protokollen, eventuelt ved vidnets underskrift.

Vidnets godkendelse fremgår ikke af de to sager hvor der har været afholdt forhør.

Jeg går ud fra at arresthuset fremover vil sikre sig at vidnets godkendelse af protokollen fremgår af protokollen.

Det skal efter vejledningens pkt. 10 endvidere fremgå af protokollen om den indsatte har godkendt gengivelsen af sin forklaring, eventuelt ved sin underskrift.

Det fremgår ikke af sagen i protokol nr. 106 om den indsatte har godkendt gengivelsen af sin forklaring.

Jeg går ud fra at dette er tilfældet, og at arresthuset fremover vil angive om den indsatte har godkendt gengivelsen af sin forklaring, f.eks. ved at der i protokollen indføres en fast rubrik hvor den indsatte får mulighed for at underskrive.

Protokollen skal underskrives af forhørslederen. I de to tilfælde hvor der har været afholdt forhør, har forhørslederen underskrevet protokollen.

I de 12 bødesager hvor der ikke har været afholdt forhør, har arrestforvareren underskrevet protokollen.

Der er således forholdt i overensstemmelse med vejledningens pkt. 10 hvorefter protokollen skal underskrives af forhørslederen.

8.1.7.2.

Ifølge vejledningens pkt. 9 skal notatet indeholde "en begrundelse, der opfylder kravene i forvaltningslovens § 24", dvs. de krav der gælder for indholdet af begrundelser for skriftlige afgørelser.

Notatet (begrundelsen) skal for det første indeholde oplysninger om de faktiske omstændigheder der er tillagt betydning for afgørelsen, herunder en gengivelse af det indberettede og de afgivne forklaringer, jf. pkt. 9, 1. pind.

Der er både i de sager som er behandlet uden forhør efter cirkulærets § 8, og i de øvrige sager en (visse steder kortfattet) gengivelse af det indberettede.

De afgivne forklaringer er endvidere gengivet i de to sager hvor dette er relevant.

For det andet skal det fremgå af notatet hvad der anses for bevist og ikke bevist, og hvad der i bevisbedømmelsen er lagt vægt på, jf. vejledningens pkt. 9, 2. og 3. pind.

I de fleste sager har de indsatte enten ved deres vedgåelse af forseelsen eller under afhøringen erkendt det passerede, og der har derfor ikke været spørgsmål om bevisbedømmelse.

I sagen vedrørende protokol nr. 116 erkendte den indsatte ikke alle forhold i indberetningen (spark), og jeg forstår afgørelsen i sagen sådan at der blev truffet afgørelse alene på baggrund af det som den indsatte erkendte (skub).

Jeg foretager på denne baggrund ikke yderligere vedrørende dette spørgsmål.

I sagen vedrørende protokol nr. 106, hvor den indsatte ikke erkendte forholdet, fremgår det ikke hvad der er lagt vægt på i bevisbedømmelsen. Den indsatte blev tildelt en advarsel for ikke at rette sig efter personalets anvisninger.

Der er således ikke forholdt i overensstemmelse med kravet i vejledningens pkt. 9, 2. pind. Dette er beklageligt.

For det tredje skal notatet indeholde oplysninger om hvilke bestemmelser der anses for overtrådt – med angivelse af loven, bekendtgørelsen eller cirkulæret, samt ved præcis angivelse af §, stk., litra eller nr. etc., jf. vejledningens pkt. 9, pind 4. Det er i den forbindelse anført at det i sager vedrørende indtagelse af euforiserende stoffer vil være tilstrækkeligt at henvise til lov om euforiserende stoffer uden at henvise til bilaget til bekendtgørelsen om euforiserende stoffer, idet det ikke i alle tilfælde er muligt at fastslå arten af indtagne stoffer.

I forhørssagen i protokol nr. 106 er der ikke gjort notat om hvilke bestemmelser der anses for overtrådt.

Dette er beklageligt.

I de 12 bødeforlægssager er der på en vedhæftet side henvist til retsgrundlaget for afgørelsen. Der er henvist til den vedhæftede side på sanktionsforlæggets første side med ordene ”De er herefter fundet skyldig i den på bagsiden med X afmærkede forseelse”. Den vedhæftede side er en fortrykt side som enten henviser til fuldbyrdelsesbekendtgørelsens § 33, jf. en nærmere angivet bestemmelse, eller en nærmere angivet bestemmelse i varetægtsbekendtgørelsen. Der er tillige mulighed for afkrydsning ud for en henvisning til straffelovens § 47.

I seks tilfælde er der henvist til fuldbyrdelsesbekendtgørelsen uanset at der er tale om varetægtsarrestanter.

Dette er en fejl.

I otte tilfælde (protokol nr. 104, 105, 109, 110, 111, 113, 117 og 120) er der henvist til at de indsatte har overtrådt § 19, stk. 2, i fuldbyrdelsesbekendtgørelsen. Der er tale om at de indsatte har været i besiddelse af euforiserende stoffer og/eller redskaber til brug for indtagelse af sådanne stoffer.

Fuldbyrdelsesbekendtgørelsens § 19, stk. 2, har følgende indhold:

”§ 19. ...

Stk. 2. De [de indsatte] er i institutionen undergivet straffelovgivningens regler og skal overholde alle bestemmelser, som omfattes heraf.”

Det er ikke angivet hvilken bestemmelse i straffelovgivningen som de indsatte har overtrådt, og angivelsen er derfor ikke tilstrækkelig præcis.

I fire tilfælde er der henvist til enten varetægtsbekendtgørelsens § 18, stk. 3, eller fuldbyrdelsesbekendtgørelsens § 19, stk. 3. I det ene tilfælde (protokol nr. 112) var der tale om at den indsatte havde gemt fem gram hash på toilettet, og i det andet tilfælde (protokol nr. 115) var der tale om at den indsatte havde forsøgt indsmugling. I de sidste to tilfælde (protokol nr. 108 og 114) var den indsatte i besiddelse af en mobiltelefon, henholdsvis en oplader til en mobiltelefon.

I forhørssagen i protokol nr. 116, som angik vold, er der også henvist til at indsatte har overtrådt ”Bekendtgørelse om fuldbyrdelse af frihedsstraf § 19, stk. 3. Bestemmelser om orden og sikkerhed.”.

Efter § 18, stk. 3, i varetægtsbekendtgørelsen, og § 19, stk. 3, i fuldbyrdelsesbekendtgørelsen skal indsatte overholde de bestemmelser som institutionens leder har fastsat af ordens- og sikkerhedshensyn. De indsatte kan ikke overtræde disse bestemmelser, men alene de bestemmelser som institutionen har fastsat efter disse bestemmelser.

Der må derfor også henvises til disse bestemmelser i forbindelse med angivelsen af de bestemmelser som anses for overtrådt i de konkrete tilfælde.

Ud over at henlede arresthusets opmærksomhed på det ovennævnte forhold foretager jeg mig på den foreliggende baggrund ikke mere i den anledning. Jeg går ud fra at arresthuset i fremtiden vil foretage en mere præcis angivelse af de bestemmelser der anses for overtrådt, jf. vejledningens pkt. 9, pind 4.

Notatet skal endelig for det fjerde indeholde en præcis angivelse af hjemlen for den reaktion (straf eller anden foranstaltning) som disciplinærsagen resulterer i (lov, bekendtgørelse, cirkulære, §, stk., litra eller nr. etc.), jf. vejledningens pkt. 9, pind 5.

I de 14 sager hvor der blev truffet afgørelse om disciplinærstraf, blev der truffet afgørelse om enten bøde, advarsel eller strafcelle.

Hjemlen for ikendelse af disciplinærstraf findes i straffelovens § 47 og fuldbyrdelsesbekendtgørelsens § 33 for så vidt angår afsonere, og i retsplejelovens § 775, stk. 1, og varetægtsbekendtgørelsens § 35, stk. 1, for så vidt angår varetægtsarrestanter.

Der må således i sager der udmunder i en disciplinærstraf, henvises til fuldbyrdelsesbekendtgørelsens § 33 eller varetægtsbekendtgørelsens § 35, stk. 1.

Hvis sagen ikke munder ud i en disciplinærstraf, men i en anden foranstaltning, må der henvises til det relevante retsgrundlag for denne foranstaltning.

I de sager hvor der er henvist til fuldbyrdelsesbekendtgørelsen, er der henvist til bekendtgørelsens § 33.

I seks tilfælde var der som nævnt tale om varetægtsarrestanter, og der skulle derfor have været henvist til varetægtsbekendtgørelsens § 35, stk. 1.

Dette er en fejl.

I to sager hvor der er henvist til varetægtsbekendtgørelsen, er der ikke henvist til varetægtsbekendtgørelsens § 35, stk. 1. I et tilfælde er der dog henvist til straffelovens § 47 (protokol nr. 115).

I forhørssagen i protokol nr. 106 er der ikke angivet nogen hjemmel for den advarsel som blev tildelt den indsatte.

Der er således ikke i disse tre sager forholdt i overensstemmelse med vejledningens pkt. 9, pind 5. Dette er beklageligt.

8.1.8.

Af vejledningens pkt. 4 fremgår det at der ved et forhørs begyndelse skal vejledes om fem nærmere opregnede rettigheder. Det drejer sig om retten til at lade sig bistå af andre, retten til aktindsigt i sagsakterne, retten til at udtale sig inden der træffes afgørelse, retten til ikke at godkende forhørslederens referat af sin forklaring og retten til at få udleveret kopi af notatet om disciplinærsagen. Det skal efter vejledningens pkt. 9, pind 7, fremgå af notatet i forhørsprotokollen hvad den indsatte er vejledt om.

I de to forhørssager fremgår det at den indsatte er blevet vejledt om sine rettigheder ved forhørets begyndelse. I sagen i protokol nr. 106 fremgår det imidlertid alene at den indsatte blev vejledt "i fornødent omfang". Jeg går ud fra at denne vejledning opfyldte kravene i vejledningens pkt. 9, pind 7.

Det er en fejl at vejledningens omfang ikke fremgår af notatet.

8.1.9.

Efter fuldbyrdelsesbekendtgørelsens § 28, stk. 2, varetægtsbekendtgørelsens § 29, stk. 2, og vejledningens pkt. 13 skal den indsatte vejledes om klageadgangen til Direktoratet for Kriminalforsorgen. I vejledningens pkt. 13 er det angivet at den indsatte skal vejledes om adgangen til at klage over (både) "sagens behandling og afgørelse". Det er samtidig angivet at den indsatte bør opfordres til at sende en eventuel klage gennem anstalten.

I de to forhørssager fremgår det at den indsatte er vejledt om klageadgangen. Det fremgår ikke om den indsatte herunder er blevet vejledt om at der også kan klages over sagens behandling, eller at den indsatte er blevet opfordret til at sende en eventuel klage gennem fængslet.

Idet jeg går ud fra at fængslet fremover er opmærksom på sidstnævnte to forhold, foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette punkt.

8.1.10.

Efter vejledningens pkt. 11, sidste afsnit, skal den indsatte orienteres om en eventuel politianmeldelse af det indberettede. Om denne orientering skal der gøres notat i journalen eller i forhørsprotokollen.

Det fremgår ikke af sagerne hvorvidt der er sket politianmeldelse.

Jeg beder arresthuset om at oplyse om arresthusets praksis, herfor herunder om hvorvidt arresthuset orienterer de indsatte om eventuelle politianmeldelser.

8.1.11.

Regler om konfiskation over for afsonere findes i straffelovens § 47, stk. 3. Herefter kan der ske konfiskation af genstande som er ulovligt indført, erhvervet eller tilvirket i anstalten, medmindre genstandene tilhører nogen som ikke er ansvarlig for det ulovlige forhold. Procedurereglerne for behandling af disciplinærsager finder også anvendelse i forbindelse med konfiskation, jf. fuldbyrdelsesbekendtgørelsens § 37 og disciplinærstrafvejledningens pkt. 12, 4. afsnit.

For varetægtsarrestanter findes reglerne om konfiskation i retsplejelovens § 931, stk. 5, jf. bekendtgørelse nr. 850 af 27. oktober 1993 om udenretlig vedtagelse af konfiskation. Det følger heraf at der kan ske konfiskation af nærmere angivne genstande, herunder euforiserende stoffer og genstande der benyttes eller er bestemt til at benyttes ved indtagelse af sådanne stoffer, hvis den pågældende administrativt vedtager det. Hvis den pågældende ikke vil vedtage konfiskation, må genstandene overdrages til politiet med henblik på eventuel beslaglæggelse, jf. vejledningens pkt. 12. Effekter der ikke er omfattet af bekendtgørelsen, men som det

ikke er tilladt at have i institutionen (f.eks. spiritus), er der ikke hjemmel til at konfiskere, men de kan henlægges på depot til løsladelsen.

Jeg forstår det sådan at formuleringen "omfattet af bekendtgørelsen" sigter til typer af effekter der er opregnet i bekendtgørelsen. Jeg henviser til at bekendtgørelsen ikke finder anvendelse for de opregnede effekter hvis der i sagen kan blive spørgsmål om højere straf end bøde eller hæfte, jf. § 1 i bekendtgørelsen.

Ved konfiskation af euforiserende midler gælder endvidere de særlige regler i cirkulære af 18. marts 1994 med senere ændringer om fremgangsmåden med hensyn til konfiskation af euforiserende midler der findes i kriminalforsorgens anstalter og arresthuse.

I forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Nakskov bad jeg Direktoratet for Kriminalforsorgen om en udtalelse om hvorvidt en anstaltsleder/arrestinspektør har kompetence til at træffe afgørelse om konfiskation efter Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulære af 18. marts 1994, jf. § 1, 1. pkt., i bekendtgørelse nr. 850 af 27. oktober 1993, eller hvorvidt en sådan afgørelse alene henhører under politiet. I førstnævnte cirkulære er det indledningsvist anført at "De afgørelser, der træffes efter nedenstående regler, foretages af anstaltslederen/arrestinspektøren, eller den han bemyndiger hertil.". Under pkt. 1 i cirkulæret er det anført at "Afgørelse om konfiskation af euforiserende midler hos ... varetægtsfængslede, foretages i overensstemmelse med reglerne i ... § 931, stk. 5, i Lov om Rettens Pleje samt Justitsministeriets bekendtgørelse af 27. oktober 1993 om udenretlig vedtagelse af konfiskation.". I § 1, 1. pkt., i sidstnævnte bekendtgørelse er det angivet at der i sager i hvilke der ikke bliver spørgsmål om højere straf end bøde eller hæfte, kan vedtages udenretlig konfiskation af nærmere angivne genstande. Jeg har i den for-

bindelse anført at udtrykket "afgørelse om konfiskation" efter ordlyden af cirkulæret af 18. marts 1994 efter min opfattelse må forstås som dækkende den afgørelse der skal træffes vedrørende spørgsmålet om hvorvidt bekendtgørelsen om udenretlig vedtagelse af konfiskation finder anvendelse – dvs. afgørelsen af hvorvidt der i sagen bliver spørgsmål om højere straf end bøde eller hæfte. (Jeg har herved forudsat at bekendtgørelsen i øvrigt finder anvendelse, idet der er tale om effekter der er direkte opregnet i bekendtgørelsen.)

Direktoratet for Kriminalforsorgen har i brev af den 16. december 1999 til mig bl.a. oplyst følgende:

”...

Det er direktoratets opfattelse, at afgørelsen af om, hvorvidt bekendtgørelsen om udenretlig vedtagelse af konfiskation finder anvendelse, henhører under anklagemyndigheden/politiet, og at arresthuset således i disse sager skal fungere som ekspeditionskontor for fremsendelse af varetægtsarrestantens vedtagelse til politiet.

Når det i direktoratets cirkulæreskrivelse af 18. marts 1994 om fremgangsmåde med hensyn til konfiskation af euforiserende midler, der findes i kriminalforsorgens anstalter og arresthusene er anført, at de afgørelser, der træffes efter de pågældende regler, foretages af anstaltslederen/arrestinspektøren, eller den han bemyndiger hertil, skal dette således forstås sådan, at afgørelserne for så vidt angår afsonere i overensstemmelse med reglerne i straffelovens § 47, stk. 3, jfr. § 37, jfr. §§ 34-35 i Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgens bekendtgørelse af 21. juni 1973 om fuldbyrdelse af frihedsstraf kan træffes af anstaltslederen eller den, han bemyndiger til på sit ansvar at udøve den disciplinære myndighed. For så vidt angår varetægtsfængslede træffes de formelle afgørelser af arrestinspektøren i den pågældendes egenskab i politimester.”

Jeg er bekendt med at Direktoratet for Kriminalforsorgen i brev af 28. oktober 1996 til arrestinspektøren ved Arresthuset i Århus har anført bl.a. følgende:

”...der rejst spørgsmål om hjemmelen til, i tilfælde hvor arrestanten ikke vil give samtykke til konfiskation, at inddrage euforiserende stoffer hos varetægtsarrestanter med henblik på at overdrage disse til politiet. I den anledning skal direktoratet meddele, at eftersom besiddelse af euforiserende stoffer er strafbart, kan inddragelse af disse ske i medfør af retsplejelovens § 825, stk. 1, 3. pkt. Af § 825, stk. 1, 4. pkt., fremgår det, at genstande, som er beslaglagt i medfør af den nævnte bestemmelse, uopholdeligt skal afleveres til politiet”.

Der er i ni tilfælde fundet euforiserende stoffer eller genstande der benyttes eller er bestemt til at benyttes ved indtagelse af sådanne stoffer, hos varetægtsarrestanter eller afsonere. Det fremgår ikke hvad der er sket med stofferne. Det samme gælder et tilfælde hvor der er fundet en mobiltelefon, og et tilfælde hvor der er fundet en oplader til en mobiltelefon.

Jeg beder arresthuset om at oplyse hvorledes der i disse 11 sager er forholdt med de fundne genstande, herunder om der blev foretaget konfiskation eller beslaglæggelse. For så vidt der har været tale om konfiskation fra varetægtsarrestanter, beder jeg arresthuset om at oplyse om der er indhentet skriftligt samtykke fra de pågældende.

8.2. Magtanvendelse

8.2.1.

Jeg har som nævnt modtaget en rapport om anvendelse af magt (protokol nr. 107). Der er tale om at den indsatte varetægtsarrestant ved ”transportgreb” blev ført fra besøgsværelset til sin celle.

8.2.2.

Reglerne om magtanvendelse findes – både for afsonere og varetægtsarrestanter – i cirkulære af 15. april 1988 med senere ændringer om magtanvendelse over for indsatte. Cirkulæret er udstedt efter (bl.a.) fuldbyr-

delsesbekendtgørelsens § 32, stk. 2, og varetægtsbekendtgørelsens § 34, stk. 2.

8.2.3.

Betingelserne for anvendelse af magt er angivet i cirkulærets §§ 2 og 3. Efter § 2, stk. 1, kan magt anvendes når øjeblikkelig indskriden er nødvendig, f.eks. for at afværge personlig overlast (nr. 1) eller hindre selvmord eller selvbeskadigelse (nr. 2). Efter § 3, stk. 1, kan der anvendes magt hvis det er nødvendigt af andre årsager. Det kan f.eks. være for at gennemføre visitation hvis der er grund til at antage at den indsatte ellers vil volde skade på sig selv eller andre (nr. 2), eller hvis visitation må anses for påkrævet for at hindre strafbart forhold eller i øvrigt af sikkerhedsmæssige grunde (nr. 3). Det kan endvidere være hvis det er nødvendigt for at gennemføre personalets anvisninger om opholdssted (nr. 4).

Magtanvendelse efter § 2 kan omfatte håndkraft (greb, herunder greb om overarm for at føre eller lede den indsatte i en bestemt retning) og brug af stav og tåregas af godkendt type (§ 2, stk. 2), mens magtanvendelse efter § 3 kun kan omfatte brug af håndkraft (§ 3, stk. 2).

I det foreliggende tilfælde blev der anvendt magt for at gennemføre en flytning. Der var tale om et greb.

8.2.4.

Al magtanvendelse forudsætter at mindre indgribende foranstaltninger forgæves har været anvendt eller åbenbart vil være uanvendelige (§ 4).

Det fremgår ikke af rapporten at magtanvendelsen er søgt undgået ved samtale eller på anden måde, og jeg lægger på baggrund af beskrivelsen af den indsattes adfærd til grund at mindre indgribende foranstaltninger åbenbart ville have været uanvendelige.

8.2.5.

Der er givet en begrundelse for hvorfor magtanvendelsen var "nødvendig", jf. kravet herom i cirkulærets § 2, stk. 1, og § 3, stk. 1.

8.2.6.

Kompetencen til at beslutte anvendelse af magt ligger hos institutionens vagthavende leder/arrestforvareren, der dog for så vidt angår magtanvendelse efter cirkulærets § 3, kan delegerer kompetencen til andre (cirkulærets § 2, stk. 4, og § 3, stk. 3). Hvis forholdene ved anvendelse af magt efter § 2 ikke tillader at man afventer vagthavende leders/arrestforvarerens afgørelse, træffes beslutningen af den tilstedeværende funktionær som er ansvarlig for området. Den vagthavende leder/arrestforvareren skal normalt omgående underrettes om det passerede. (Der er ikke pligt til underretning ved anvendelse af magt efter § 3, stk. 3.)

Den foreliggende sag vedrører som nævnt magtanvendelse efter § 3. Jeg går ud fra at afgørelsen truffet af en fængselsfunktionær. Det fremgår at underretning om magtanvendelsen skete fem minutter efter at den fandt sted.

8.2.7.

Efter magtanvendescirkulærets § 8 skal der tilkaldes læge hvis der er mistanke om sygdom, herunder tilskadekomst, hos den indsatte i forbindelse med magtanvendelsen, eller i tilfælde hvor den indsatte selv begærer lægehjælp.

Det fremgår at den indsatte ikke ønskede lægetilsyn.

9. Opfølgning

Jeg beder om at arresthuset sender de udtalelser som jeg har bedt om, tilbage gennem Direktoratet for Kriminalforsorgen, som jeg ligeledes beder om en udtalelse.

10. Underretning

Denne rapport sendes til arresthuset, politimesteren, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Folketingets Retsudvalg og de indsatte i arresthuset.

Inspektionschef
Lennart Frandsen